

Editorial

Al treilea volum consecutiv al **alterei**, dedicat regionalismului, dorește să semnaleze nu numai vastitatea literaturii internaționale consacrate subiectului, dar, mai ales, importanța și actualitatea sa. Într-o Europă preocupată tot mai serios de teritoriile/spațiile sale mai „intime” — cu atât mai mult dacă acestea constituie și potențiale focare de tensiune și conflict —, sperînd astfel să se mai descongeseze de poverile sedimentate în perioade revoluate pe umerii statelor-națiuni centralizate, într-o Europă funcțională și funcționabilă deci, regionalismul, regionalizarea, descentralizarea, devoluția, subsidiaritatea etc. au devenit subiectele curente ale dezbaterii publice, fie că este vorba de o abordare exclusiv teoretică, inevitabilă găsirii unor soluții coerente, fie de una aplicativă cum ar fi devoluția britanică, regionalizarea italiană sau sistemul autonomiilor spaniole, sau, la altă dimensiune și nivel, crearea euroregiunilor ca modele pragmatice de spiritualizare „titulesciană” a frontierelor.

Fie că este vorba despre regionalismul „cultural”, cu rădăcinile sale profund istorice, fie despre cel „politico-administrativ”, denumit frecvent regionalizare (ținînd cont de împărțirea propusă și de Claudio Scarpulla, prezent în acest număr cu un excelent studiu), modelele propuse și inițiativele demarate converg spre aceeași eficientizare, fie datorate revigorării identitare (prin amplificarea sentimentului de „a fi acasă” — o autentică forță motrice a dezvoltării), fie subsidiarității administrativ-economice (de fapt o altă formă a conștiinței de „a fi acasă”!), lucru devenit tot mai clar pentru un Occident post-romantic, chiar dacă respins încă cu oroare și aroganță de un Orient pre-modern. „*Întrucît acest tip de regionalism se bazează de obicei pe cultură, se poate spune că el este omolog procesului anterior formării statelor naționale*” — ne atrage atenția autorul studiului mai sus citat, ceea ce ar trebui să constituie un îndemn la raționalitatea calmă a studierii proceselor sociale firești, mai ales prin punerea în paranteză a politicului partizan. „*În realitate — continuă Scarpulla —, el constituie dovada existenței unei expresii diferite — de obicei mai reduse — a aceluiași «sentiment de apartenență» care a dus la unitatea națională. Același sentiment poate, într-adevăr, genera dorința de autonomie în cadrul statului-națiune ca o recunoaștere explicită a existenței diversității locale în interiorul cadrului național unificat*” — Editorii **alterei** sînt convinși că pentru gînditorii de bună credință, acest tip de lectură este posibil. În definitiv, după cum observă însuși autorul textului de mai înainte, „*Europa regiunilor nu ar trebui privită ca o provocare la existența statelor membre, cel puțin din punct de vedere juridic și atîta timp cît Uniunea Europeană rămîne o organizație supranațională.*” (...) „*Interpretarea corectă a Europei regiunilor deocamdată nu poate implica realizarea ideii utopice a unor vizionari europeni de a fonda o Uniune fără națiuni, ci implementarea ideilor care — în lumina prevederilor explicite ale Tratatului de la Maastricht referitoare la principiul subsidiarității — se află la însăși temelia Uniunii, considerată o «Uniune a popoarelor Europei, în care deciziile sînt luate cît mai aproape de cetățeni*”.

Dacă analiza lui Scarpulla este de o generalitate teoretică vizînd întregul spațiu european, studiul lui Mihai Chioveanu, disecînd obiectivele politice ale perioadei interbelice ne atenționează asupra unei tendințe de o gravă actualitate privind opțiunea valorică a României. Trăgînd învățămintele cuvenite din eșecurile noastre regionale central-europene, mai vechi sau mai noi, autorul ajunge la o concluzie care ar trebui să ne pună pe gînduri: „*Pentru noi este demnă de semnalat absența (...) românilor din dezbaterile referitoare la Europa Centrală. Nu știm dacă poziția adoptată în perioada războiului sau pur și simplu convingerea că România își poate rezolva de una singură problemele a determinat și încă determină o astfel de atitudine negativă. Cert este faptul că orice referință la regionalism trezește panică în cercurile politice și o masivă reticență în cele academice.*”

Promovarea spre dezbatere a conceptelor care „trezesc panică” sau „reticență” de către revista noastră, urmărește, sperăm, tocmai eliminarea acestei psihoze panicarde prin recuștigarea siguranței de sine a unei identități intelectuale amenințate de criză.

Și ce putea fi mai firesc pentru continuarea reflecției asupra unei *Europe a regiunilor* decît cea referitoare la *euroregiuni*, pentru zona noastră însemnînd deocamdată doar timide tatonări, comentarii „panicate” și abordări „reticente”, în timp ce pentru o întreagă lume europeană armonie, belșug și stabilitate. Studiul cuprinzător al lui Éger despre sistemul euroregiunilor sau cel referitor la cazul particular al Alpiilor Adriatici al lui Langer, sînt chemați să ne ofere noi informații despre ceva de care adesea ne temem fără să o cunoaștem.

Un studiu de caz semnat de Sándor Oláh despre un subiect excesiv de politizat (asimilarea românilor în Secuime), o retrospectivă istorică a unor evenimente de-acum 80 de ani, semnat de Peter Weber, hotărîtoare pentru existența noastră (preluarea puterii de către administrația românească la Cluj în 1918-1919) sau analiza unor aspecte ignorate a perioadei premergătoare Marelui Uniri (controverse politice românești în perioada dualismului) sub semnătura lui Stelîu Lambru, completează rubricile deja tradiționale ale revistei, adăugînd informațiilor oferite și dimensiunea provocativă la regîndire și reconsiderare a ideilor noastre adesea mult prea fixe și rigide pentru a ne mai putea fi de folos.

Dialogul inițiat de Liga Pro Europa, Centrul său Intercultural sau revista **altera** despre mai vechile sau mai noile noastre subiecte tabu, fie în paginile publicațiilor, fie în cadrul dezbaterilor organizate la Cluj, Târgu-Mureș, Timișoara sau București, este merit să spargă plafonul sonic al deprinderilor noastre anchilozate, într-o lume a regîndirilor esențiale. Nădăjduim, că și numărul de față va contribui la acesta.